

مراغه در آتش

(بررسی رویدادها و تحولات مراغه از آغاز جنگ جهانی دوم)

تألیف: دکتر منصور پورمؤذن

تألیف:

دکتر منصور پورمؤذن

سرشناسه	: پورمؤذن، منصور، ۱۳۴۵
عنوان و نام پدیدآور	: مراغه در آتش (بررسی رویدادها و تحولات مراغه از آغاز جنگ جهانی دوم تا پایان حکومت فرقه دموکرات)/تالیف منصور پورمؤذن.
مشخصات نشر	: تهران: منشور سمیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۱۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۶۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: مراغه -- تاریخ -- قرن ۱۴ق.
موضوع	: Maragheh (Iran) -- History -- 20th century
موضوع	: فرقه دموکرات آذربایجان
موضوع	: Ferqeh Democrat Azarbayjan
موضوع	: آذربایجان -- تاریخ -- واقعه ۱۳۲۴-۱۳۲۵.
موضوع	: Azerbaijan (Iran) -- History -- Crisis, 1945-1946
موضوع	: ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷ -- جنبش‌ها و قیام‌ها
موضوع	: Iran -- History -- Pahlavi, 1941 - 1978 -- *Protest movements
رده‌بندی کنگره	: DSR ۲۱۲۱/۲ پ ۹۴ ۱۳۹۷
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵/۳۳۵۶
شماره کتابشناسی	: ۵۳۳۸۹۶۸

مراغه در آتش

(بررسی رویدادها و تحولات مراغه از آغاز جنگ جهانی دوم تا پایان حکومت فرقه دموکرات)

تألیف: دکتر منصور پورمؤذن

ناشر: منشور سمیر

تایپ و صفحه‌آرایی: تحریریه انتشارات پارلاق فلم

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: وزیری

چاپ نخستین: ۱۳۹۸

قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۲۶۲-۷

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۱	مقدمه
۳۳	فصل اول: تحولات و رخداد‌های سیاسی مراغه بعد از شهریور ۱۳۲۰
۳۵	بمباران مراغه در شهریور ۱۳۲۰ و اشغال آن توسط روس‌ها
۳۶	تحلیلی از روز سوم شهریور ۱۳۲۰ در یادداشت‌های مرحوم ارومچی - الوعیان
۳۷	برقراری حکومت نظامی در مراغه
۳۸	حمله به گروهان فنی هنگ ۸ پیاده‌ی لشکر آذربایجان در مراغه
۳۹	غارت انبارهای نگهداری علوفه پادگان ایلخی بعد از فرار فرماندهان پادگان
۴۰	ورود نیروهای روس به مراغه
۴۱	شهادت سربهر اسدالله فقری رئیس شهربانی مراغه
۴۵	گزارش فرماندار مراغه به وزارت کشور در مورد بمباران و اشغال مراغه
	خاطرات مرحوم میرسلام الله صدرالاسلامی از اشغال مراغه توسط نیروهای روسی و تسلط فرقه‌ی
۴۷	دموکرات

- ۴۷..... بمباران مراغه.....
- ۴۹..... ورود نیروهای شوروی به مراغه.....
- کشته شدن جوانی به دست دکتر سروان علی اف فرمانده نیروهای روسی در مراغه به جرم
- ۵۰..... دزدی.....
- ۵۰..... رفتار سالدات‌های روسی با مردم.....
- ۵۱..... غارت مازهای حسن مدارا توسط سربازان روسی با همراهی اوباش.....
- ۵۱..... سروان علی وف: حرف حق، حرفی است که از دهانه‌ی توپ‌ها بیرون می‌آید.....
- ۵۲..... بمباران یک گنبد نظامی ایران توسط نیروی متجاوز روسی در مراغه.....
- ۵۲..... - اشغال فرمانداری رشت به‌دست روس‌ها و از بین رفتن همه‌ی اسناد و مدارک موجود.....
- ۵۳..... جاده‌ی روس در منطقه مراغه.....
- ۵۴..... خطرات مرحوم محمدباقر فرماندار از اشغال روس‌ها و تحولات مربوط به تسلط فرقه در مراغه.....
- ۵۵..... تقدیر از نقش مثبت سیفعلی‌خان وثوق (پسر) (ادیوان) در حوادث بعد از شهریور ۱۳۲۰.....
- ۵۶..... پیامدهای اجتماعی و اقتصادی اشغال مراغه توسط روس‌ها.....
- ۵۶..... مهاجرت ۱۰۰ خانوار مقیم مهاباد به مراغه در غائله‌ی شهریور ۱۳۲۰.....
- ۵۷..... بحران و ناامنی‌ها در مراغه و روستاها.....
- ۵۹..... کشته شدن کماندان روسی توسط سرباز روس.....
- ۵۹..... کشته شدن سید غلام نامدار، مأمور ژاندارمری، به دست حسینقلی‌خان شایسته.....
- ۶۰..... کشته شدن یکی از مأمورین دروازه‌های اخذ عوارض در غائله‌ی شهریور ۱۳۲۰.....
- ۶۱..... شکایت مالکین روستاهای کرمجوان، بهتق و خراجو به استانداری از ارتش سرخ شوروی.....
- ۶۱..... نامه‌ی ربیع کبیری فرماندار مراغه به فرمانده ارتش سرخ در مراغه.....
- ۶۳..... مصادره‌ی علوفه‌های ارتش روس توسط گوزل‌شاه در روستای شلیلوند.....
- ۶۴..... بحران نان و توزیع کوبین مراغه.....

تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان ۷۱

- ۶۴..... - مراغه و انتخابات مجلس سیزدهم
- ۶۵..... پادگان ایلخی مراغه مرکز اسکان روس‌ها
- ۶۷..... ادامه‌ی بحران‌های عمیق اجتماعی و اقتصادی ناشی از اشغال مراغه در شهریور ۱۳۲۰
- ۶۹..... تصاویر مربوط به تحولات بعد از شهریور ۱۳۲۰
- ۸۱..... اسناد مربوط به تحولات مراغه بعد از شهریور ۱۳۲۰
- ۸۷..... فصل دوم: تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۱
- ۸۹..... وضعیت اقتصادی و بهداشتی
- ۸۹..... - بحران نان
- ۸۹..... نامه به فرماندار مراغه در مورد ی‌جایی‌گری از تقلبات نانوایان در بحران نان
- ۹۰..... تحسن مردم در مسجد جامع در بحران قند و شکر
- ۹۳..... حمله مردم به فرماندار مراغه و شکست شورش نای‌تومیان وی در چای اوستی بازار
- ۹۳..... گزارش مرحوم اروج‌علی طلوعیان مسئول خواروب مراغه در سال ۱۳۲۱
- ۹۸..... ترور ناموفق مسئول خواروبار مراغه
- ۹۸..... دادن گندم رایگان توسط دولت به روستائیان و سوء استفاده مأمورین دولتی
- ۹۹..... مأموریت چارواویماق
- ۱۰۲..... بازگشت مجدد علی‌اصغر اعتصام به پست فرمانداری مراغه
- ۱۰۴..... وضعیت بخش سهمیه‌ی تریاک دولتی در مراغه
- ۱۰۵..... مقابله‌ی بهداری با بیماری تیفوس
- ۱۰۵..... گرانی قیمت گوشت
- ۱۰۵..... کمبود قند و شکر و چای
- ۱۰۶..... شکایت مردم از اوضاع نا به سامان مراغه
- ۱۰۷..... مشکلات اقتصادی مردم مراغه در پائیز ۱۳۲۱

- ۱۰۸..... بروز بحران در اثر اختتام برگ جیره‌بندی
- ۱۰۸..... وضعیت عمرانی
- ۱۰۸..... نامه خانم مهین مقدم تبریزی به شهردار مراغه در ارتباط با مشکلات شهر
- ۱۰۹..... انتقال فرمانداری و شهرداری به ساختمان جدید
- ۱۰۹..... تحولات سیاسی و اجتماعی
- ۱۰۹..... تشکیل حزب توده در مراغه
- ۱۱۱..... انتخاب سرتور معین آزاد به فرماندهی پادگان ایلخی
- ۱۱۱..... آتش سوزی در محله بازار
- ۱۱۲..... انتقال رئیس زندان تبریز سران رئیس شهربانی مراغه
- ورود سرهنگ هاشمی نامه امنیتی آذربایجان به مراغه و تقدیر از فداکاری خاندان‌های ناصری،
- اسفندیاری، کاظمی و ارشد سلطان در تأمین امنیت منطقه
- ۱۱۲..... قدردانی از اقدامات امنیتی جمشیدخان اصفهانی و خاندان موسوی در مراغه
- ۱۱۳..... عملکرد سروان حیدر قلی شجاعی فرمانده ژاندارمری مراغه در ۱۳۲۱
- ۱۱۴..... نامه احمد حمیدیه، سعدیه و عده‌ای از اهالی مراغه و شکایت از ناامنی
- ۱۱۵..... سرقت از تجارت‌خانه آقای حمیدیه در شب ۲۴ تیرماه ۱۳۲۱
- ۱۱۵..... سرقت اسب‌های آقای سعدیه و مباشرش در ۲۹ تیرماه ۱۳۲۱
- ۱۱۵..... کشته شدن گروه‌بان یکم قدرت‌الله داورپناه
- ۱۱۶..... تقدیر از عملکرد آقایان صدر الاشرافی و آذرینا رؤسای دادگستری و دارایی مراغه
- ۱۱۶..... اعتراض به گزارش بازرسان اعزامی نسبت به آقای آرین‌پور رئیس اداره‌ی ثبت مراغه
- ۱۱۷..... وضعیت نامطلوب شعبه‌های فروش کالاهای انحصاری در مراغه
- ۱۱۷..... نظر مسعود مقدم از طرفداران کسروی در ارتباط با دیدار از مراغه و مردم آن
- ۱۱۸..... ناامنی‌های مراغه در پائیز ۱۳۲۱

تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه و موکرات آذربایجان ۹۱

- انتخابات انجمن شهر مراغه در ۱۸ آذرماه ۱۳۲۱ ۱۱۹
- شکایت داداش تقی زاده در ارتباط با انتخابات شهرداری مراغه ۱۲۰
- برگزاری جشن یکم آذر طرفداران کسروی در مراغه ۱۲۰
- ورود علی امیرخیزی و اردشیر آوانسیان از رهبران حزب توده به مراغه و تشکیل میتینگ در میدان
- خواجه نصیر ۱۲۱
- تحلیل وضعیت مراغه در سخنرانی داداش تقی زاده ۱۲۳
- برگزاری میتینگ ۵ هزار نفری در مراغه ۱۲۵
- برگزاری میتینگ طرفداران حزب توده در روستای روش ۱۲۵
- بحران حسینقلی خان شیشوان ۱۲۶
- جمشیدخان اسفندیاری و نقش وی در تأمین امنیت منطقه ۱۲۸
- تصاویر مربوط به تحولات و رخدادها در سال ۱۳۲۱ ۱۳۲
- اسناد مربوط به تحولات و رخدادهای سیاسی ۱۳۲۱ ۱۴۱
- فصل سوم: تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۱ ۱۵۱
- تشکیل سازمان جوانان حزب توده در مراغه ۱۵۳
- تحرکات حزب توده در مراغه در ۱۳۲۲ ۱۵۳
- قتل شخصی به نام قوجعلی به دستور رشیدنظام کارمند فرمانداری مراغه ۱۵۴
- بیانیه سازمان جوانان حزب توده ی مراغه مبنی بر درخواست حذف ۳ درصد عوارض شهرداری ۱۵۴
- مراغه و انتخابات مجلس چهاردهم ۱۵۵
- میتینگ دو هزار نفری در مراغه و اعتراض به نتیجه ی انتخابات مجلس چهاردهم ۱۵۵
- سرکوبی علیقلی اسفندیاری از اشرار محال مراغه ۱۵۶
- میتینگ عمومی حزب توده با حضور اکبر شاندرمین از شاخه ی سیاسی مرکزی حزب ۱۵۶

- برگزاری مجلس تذکر برای درگذشت سلیمان محسن اسکندری (از رهبران حزب توده) در
 مسجد پیروشنائی مراغه ۱۵۷
- بزرگداشت بیست و پنجمین سال تأسیس جمهوری آذربایجان از طرف حزب توده در مراغه . ۱۵۸
- تصاویر مربوط به تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۲ ۱۵۹
- استاد مربوط به تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۲ ۱۶۰
- فصل چهارم: تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۳ ۱۶۹
- قدحی تحکیمات ولایتی حزب توده از آقای لطفعلی احمدی مسئول شاخه‌ی جوانان حزب . ۱۷۲
- اعتراض نمایندگان کارگران، دهقانان و کمیته‌ی محلی حزب توده مراغه به ردّ اعتبارنامه‌ی پروین
 گنابادی ۱۷۳
- کسروی‌گری و مراغه ۱۷۳
- اعتراض ربیع کبیری مبنی بر عزای و انتظار به خدمت وی در پست فرمانداری مراغه در ۱۳۲۲ ... ۱۷۶
- شدت یافتن رویارویی مخالفین و طرفداران کسروی در مراغه ۱۷۸
- جشن کتاب‌سوزان در مراغه ۱۸۰
- اشاره‌ی کسروی به مخالفت‌های صورت گرفته در مراغه و بندوبست ۱۸۱
- اعتراض کشاورزان مراغه به رفتار ظالمانه‌ی مالکین ۱۸۲
- کشته شدن دو نفر در روستای گل تپه و نحوه‌ی برخورد مقامات دادگستری با آن ۱۸۳
- وضعیت شرکت دولتی قماش ایران شعبه‌ی مراغه در سال ۱۳۲۳ ۱۸۵
- اعتراض مخبر رسمی حزب توده به انتقال علی اصغر اعتصام فرماندار مراغه و انتصاب فرماندار
 جدید ۱۸۶
- حمله به خانه‌های اعضای حزب توده در روستای قره‌چال ملکان ۱۸۷
- شکایت داداش تقی‌زاده مبنی بر سوء استفاده از سهمیه‌ی سیگار مراغه در تبریز ۱۸۸
- تشکیل جمعیت دوستان اتحاد جماهیر سوسیالیست شوروی در مراغه ۱۸۸

تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقہ و موکرات آذربایجان / ۱۱

- خاطرات مرحوم اروجعلی طلوعیان در ارتباط با خانه‌ی فرهنگ ایران و شوروی در مراغه..... ۱۸۹
- هشدار کمیته‌ی حزب توده‌ی مراغه به ایجاد اختلاف بین ارامنه، بهائیان و مسلمانان در مراغه .. ۱۹۰
- میتینگ نهم آبان ماه از طرف حزب توده ۱۹۱
- میتینگ چهاردهم آبان ماه سال ۱۳۲۳ ۱۹۱
- اقدامات مردم مراغه در حمایت از دولت ساعد و مخالفت با حزب توده ۱۹۳
- ادامه‌ی میتینگ، یی حزب توده در ارتباط با حمایت از واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی. ۱۹۴
- میتینگ جبهه‌ی آزادی در ۲۰ آذر ۱۳۲۳ در چهارراه مسلم ۱۹۶
- فریاد اهالی مراغه ۱۹۶
- کشته شدن آقای سیف جوانگیر و لیل دادگستری در راه روستای قره برقع ۱۹۷
- اقدامات جمشیدخان اسفندیاری در مابله‌ی تحریکات حزب توده در منطقه ۱۹۷
- استیضاح وزیر کشور توسط اردشیر آوانسیار نماینده‌ی فاکسیون حزب توده در مجلس در ارتباط با اقدامات جمشیدخان اسفندیاری ۱۹۹
- میتینگ اهالی مراغه و روستاهای اطراف در اعتراض به فایع افغان و یزد ۲۰۲
- تصاویر مربوط به تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۳ ۲۰۴
- اسناد مربوط به تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه در سال ۱۳۲۳ ۲۱۳
- فصل پنجم: تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از آغاز سال ۱۳۲۴ تا سقوط زرفش، موکرات ۲۳۱
- فعالیت‌های حزب توده و عکس‌العمل مالکین و مخالفان در برابر آن ۲۳۵
- شکایت از نحوه‌ی پخش قماش ۲۳۵
- برگزاری میتینگ به مناسبت اول ماه مه (روز جهانی کارگر) در مراغه ۲۳۶
- شکایت شخصی به نام جوانشیر از داداش تقی زاده ۲۳۶
- تحصن رعایای آقای آصف دیوان در تلگراف‌خانه مراغه ۲۳۷
- درخواست مالکین مراغه در خصوص تغییر اسمعیل بهادر فرماندار مراغه ۲۳۷

- نقش مهاجرین در تحولات مراغه در آستانه‌ی تشکیل فرقه ۲۳۸
- اعزام یک گروهان سرباز از تبریز به مراغه به منظور تسلط بر اوضاع منطقه ۲۳۸
- نامه آقای صمد سلطانی در شکایت از اقدامات آقای آصف به مجلس نسبت به وی ۲۴۰
- میتینگ در اعتراض به انتخاب صدرالاشراف به نخست وزیری در چهارراه مسلم ۲۴۲
- شکایت حزب توده‌ی مراغه از آقای موسوی مبنی بر مسلح کردن روستاییان بر علیه حزب ۲۴۲
- درخواست عده‌ای از اهالی روستاهای محال میاندوآب مبنی بر بازگشت جمشیدخان اسفندیاری از تهران به منطقه در تیر ماه ۱۳۲۴ ۲۴۳
- ضرب و شتم یکی از روستاییان طرفدار حزب توده در روستای چکان توسط افراد مظفرخان صولتی ۲۴۵
- التماس حزب توده مبنی بر اخراج چند تن از رؤسای ادارات و مالکین مراغه ۲۴۵
- اعتراض به تعدی مالکین به کشاورزان و سوی کمیته ولایتی حزب توده شاخه مراغه ۲۴۶
- شکایت آقای صمد سلطانی از مالکین مراغه ۲۴۷
- تلگراف داداش تقی‌زاده تحت عنوان «عملیات فاشستی در مراغه» ۲۴۸
- حمله‌ی سواران صمصام به همراه سروان عابدینی فرمانده ۱۰۰۰ نفری مراغری به کلوب حزب توده در روستای مبارک آباد ۲۴۸
- سخنرانی داداش تقی‌زاده رئیس حزب توده در ۲۶ مرداد ماه و پیامدهای آن در مراغه ۲۴۹
- جنایتی دیگر نسبت به خانواده‌ی یک روستایی توسط یکی از مالکین ۲۵۲
- اعلام حکومت نظامی در مراغه ۲۵۵
- فرمانده پادگان آرتش سرخ در مراغه ۲۵۵
- افسانه حکومت نظامی در مراغه از زبان یک مسافر ۲۵۶
- دستگیری ربیع کبیری به دستور فرماندار نظامی مراغه ۲۵۷
- مأموریت سرگرد شقاقی و دخالت مستقیم و آشکار نیروهای اشغالگر شوروی ۲۵۸

تحولات ورژن‌های سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان / ۱۳

- تشکیل اتحادیه‌ی کارمندان مراغه ۲۵۹
- اعتراض به تبعیض مالیاتی در مراغه ۲۵۹
- اعضای هیأت مدیره‌ی اتحادیه‌ی کارمندان مراغه و مرام نامه‌ی آن ۲۶۰
- تشدید ناامنی‌ها در اثر دخالت حزب توده، فرقه‌ی دموکرات و نیروهای شوروی در مراغه ۲۶۵
- ترور محمد حسین راهور محاسب شهرداری و انجمن دوستی روابط ایران و شوروی ۲۶۶
- کشته شدن فردی به اسم قنبر در روستای علویان توسط روس‌ها ۲۶۶
- کشته شدن سه رباباز روسی و انداختن جنازه آن‌ها به چاهی در روستای اسفستاج ۲۶۷
- قتل محمدباقر تبریزی، آموزگار مراغه‌ای توسط نظامی روسی ۲۶۷
- درج مقاله‌ی «قتل قتل قتل در مراغه» در روزنامه‌ی اطلاعات ۲۶۸
- تشکیل فرقه دموکرات آذربایجان ۲۶۹
- تلگراف‌های عده‌ای از اهالی مراغه در حمایت از تشکیل فرقه‌ی دموکرات ۲۷۰
- تشکیل فرقه دموکرات مراغه ۲۷۳
- انتشار اعلامیه بر ضد فرقه توسط شادروان سید اسمعیل پیرنیا و کتابفروشی دانش ۲۷۳
- شرکت نمایندگان مراغه در کنگره‌ی خلق آذربایجان و سخنان ربیع کبیری ۲۷۴
- اظهاریات صدرالاشراف نخست وزیر راجع به وقایع مراغه و اعتراض کبری ۲۷۴
- اعلامیه منتشره از سوی ژنرال کبیری در واکنش به اظهاریات صدر نخست وزیر و خطاب به مردم ایران ۲۷۵
- پاسخ ربیع کبیری به روزنامه‌ی اطلاعات در ارتباط با خبر منتشره در مورد وی ۲۷۸
- اعدام ستوانیکم سید علی فاطمی نائینی با دو ژاندارم دیگر توسط فداییان در مراغه ۲۸۲
- گزارش راین خبرنگار اعزامی روزنامه آتش در مورد تحولات مراغه در آستانه تشکیل حکومت فرقه ۲۸۲
- عضویت موسی خان فتوحی نماینده‌ی مراغه در گروه اقلیت به رهبری دکتر مصدق ۲۸۴

- درگیری روستاییان با مأمورین ژاندارمری و مالکین ۲۸۶
- قتل رضاقلی در روستای قلی‌کندی توسط مأموران امنیه ۲۸۷
- فاجعه‌ی روستای عظیم‌کندی ۲۸۸
- پیوستن صفرخان قهرمانی به فرقه ۲۸۸
- احضار آیت‌الله شیخ محمد تقوی و مرحوم میر اسدالله صدرالاسلامی به روستای خوشه‌مهر توسط کبیری ۲۸۹
- کشته شدن فرماندار مراغه، سرهنگ سید عباس معین‌آزاد فرمانده ارشد نظامی مراغه و سرباز وظیفه غلامحسین و علی‌آذر ۲۹۰
- چگونگی کشته شدن سرهنگ معین‌آزاد طبق گزارش خبرنگار اطلاعات هفتگی ۲۹۳
- وصیت‌نامه‌ی سرهنگ معین‌آزاد ۲۹۳
- نامه‌ی علی‌اصغر معین‌آزاد برادر سرهنگ معین‌آزاد تحت عنوان انتقام ۲۹۴
- درگذشت غلامحسین وجدی‌آذر ۲۹۵
- حمله‌ی نیروهای روسی به خانه‌های جمشیدخان احمدی در مراغه و داش‌آتان و غارت آن‌ها ۲۹۶
- شهادت محمد امین امیرمالک افسر غیور مراغه‌ای در جریان دست‌عوامل فرقه ۲۹۷
- توزیع اسلحه در مراغه و مناطق اطراف و پیامدهای آن ۲۹۹
- مذاکره ژنرال کبیری با سرتیپ درخشانی فرمانده لشکر آذربایجان در بیستم آذر ماه ۱۳۲۴ ۳۰۱
- اوضاع پادگان مراغه در اواخر آبان و آذر ماه ۱۳۲۴ ۳۰۲
- مقاومت شدید پادگان مراغه به فرماندهی ستوانیکم فریدون آذر نور ۳۰۴
- سقوط پادگان مراغه بعد از تسلیم شدن سایر پادگان‌های آذربایجان ۳۰۵
- فرار سروان عابدینی فرمانده ژاندارمری ۳۰۶
- تشکیل کنگره‌ی خلق آذربایجان «مجلس مؤسسان» ۳۰۷

تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان / ۱۵

- برگزاری انتخابات مجلس در مراغه و انتخاب داداش تقی زاده به عنوان نماینده مردم در مجلس ملی آذربایجان ۳۰۸
- انتخاب خلیل آذربادگان به عنوان فرماندار مراغه ۳۰۸
- تشکیل مجلس ملی آذربایجان ۳۰۸
- تشکیل گارد ملی توسط فرقه‌ی دموکرات در مراغه ۳۰۹
- سازمان‌های دموکرات‌ها ۳۰۹
- حقوق و مزایای افسران فرقه ۳۱۰
- سخنرانی ژنرال کبیری، بعد از تسلیم شدن پادگان میاندوآب در میان افسران تسلیم شده ۳۱۱
- تشکیل حکومت ملی آذربایجان، انتخاب ربیع کبیری به عنوان وزیر راه و پست و تلگراف ۳۱۳
- مجازات فداییان دموکرات مراغه‌ای توسط مدجعفر پیشه‌وری به اتهام سرقت ۳۱۴
- تیرباران علی اشرف امیرجعفری مالک و ستم‌خوار محمود حق ۳۱۵
- کشته شدن حبیب‌الله خان هوجنگالی و ۵ نفر از افراد خانواده اش ۳۱۶
- اعدام علی اشرف خان امیرجعفری رئیس ایل چاردولی مراغه و مددخان افتخاری ۳۱۷
- تیرباران صمد افتخاری ۳۱۷
- ملاقات حاج علی خان از افسران فرقه با حاج میر حبیب آقا و درخواست کمک جهاد بر علیه دولت و واکنش ایشان ۳۱۹
- نامه‌ی مرحوم اروجعلی طلوعیان به ژنرال کبیری ۳۲۰
- آزاد شدن اسحق موسوی توسط ژنرال کبیری و عزیمت به تبریز ۳۲۳
- اعدام رضا محتشم به اتهام ربودن دختر یکی از قضات مراغه با حکم دادگاه فرقه در تبریز ۳۲۴
- بزرگداشت پنجمین سالگرد درگذشت دکتر ارانی در مراغه ۳۲۵
- تحولات مراغه در دوره‌ی تسلط فرقه ۳۲۵
- نقش زنان مراغه در حکومت فرقه ۳۲۵

- تشکیل مراکز نظامی ۳۲۷
- انتخاب سرهنگ عظیمی به عنوان فرمانده بریگاد مراغه، میان‌دوآب و ارومیه ۳۲۷
- اعلان فراخوان فداییان ۳۲۷
- برگزاری کلاس‌های آموزش نظامی ۳۲۸
- مراسم تعلیمات نظامی در روز پنج شنبه ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۲۵ ۳۲۸
- آغاز رسمی تعلیمات نظامی در مراغه ۳۲۸
- برگزاری حرینات نظامی در تپه‌ی قزل ارسلان ۳۲۹
- اعزام جوانان مراغه‌ای به آموزشگاه نظامی تبریز ۳۲۹
- رژه‌ی نظامی در مراغه، خرداد ۱۳۲۶ ۳۲۹
- رژه‌ی باشکوه نظامی در مراغه، خرداد ۱۳۲۵ ۳۳۰
- مراسم پادگان بریگارد در مراغه ۳۳۰
- اقدامات عمرانی شهرداری ۳۳۰
- اقدامات کمیته‌ی ولایتی فرقه در دوران تسلط فرقه ۳۳۲
- بزرگداشت بیست و هشتمین سالگرد تشکیل ارتش سرخ (تبریز اردو) در مراغه ۳۳۴
- گردهمایی مردم به دعوت حزب دموکرات برای عضویت در ارتش خلق در ۱۳۲۴/۱۱/۲۵ ۳۳۵
- مراسم سوم فروردین ۱۳۲۵ ۳۳۵
- اجرای مراسم توسط گروه هنری ارامنه ۳۳۶
- ورود سید جعفر پیشه‌وری به مراغه ۳۳۶
- اخذ درجه‌ی ژنرالی ربیع کبیری و درجه‌ی سرهنگی غلامرضا عظیمی ۳۳۶
- ضبط اموال تعدادی از مالکین مراغه ۳۳۶
- ورود دکتر جاوید (وزیر داخله) به مراغه ۳۳۷
- بازگشت آقای آذربادگان فرماندار مراغه از تهران ۳۳۷

تحوّلات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان / ۱۷

- ۳۳۷ اعلام حمایت گروه‌ها و اقشار مختلف مردم مراغه از حکومت فرقه‌ی دموکرات
- ۳۴۱ برگزاری مراسم جشن به مناسبت روز پیروزی
- ۳۴۳ تشکیل مجلس تذکر در ارتباط با مرگ میخائیل ایوانویچ کالنین
- ۳۴۴ مهاجرت تعدادی از ارامنه‌ی مراغه به ارمنستان
- ۳۴۴ طاق نصرت ژنرال کبیری
- ۳۴۵ افشای طرح ترور اروجنلی طلوعیان توسط مسئولین فرقه در مراغه
- ۳۴۸ دستگیری لطفعلی خان احمدی به دستور سرهنگ جاویدان
- ۳۴۹ برگزاری مراسم بزرگداشت سگرد مشروطه در مراغه از سوی ارتش خلق
- ۳۴۹ برگزاری مراسم بزرگداشت سگرد مشروطه از سوی فرمانداری و انجمن ولایتی مراغه
- ۳۵۰ اجرای مراسم آکروبات و سیرک در مراغه
- ۳۵۰ تلگراف‌های مسئولین و گروه‌های مختلف، مردم مراغه به مناسبت ۱۲ شهریور
- ۳۵۱ اخراج تعدادی از اعضای فرقه در مراغه بنا به تصویب کمیته‌ی مرکزی
- ۳۵۲ گردهمایی بیش از پنج هزار دختر به دعوت تشکیلات جوانان
- ۳۵۲ برگزاری مراسم جشن بزرگداشت بیست و نهمین سالگرد انقلاب ایران
- برگزاری مراسم جشن به مناسبت بیست و نهمین سالگرد انقلاب ایران با جمعیت دوستی با اتحاد شوروی
- ۳۵۲ تشکیل کمیسیون معین برای کمک به کارگران خوزستان
- ۳۵۳ تشکیل کمیته‌ی شفقت خواهران
- ۳۵۳ برگزاری مجلس ترحیم به علت درگذشت حجت الاسلام آقا شیخ محمدعلی آل اسحق
- تلگراف‌های ادارات، فداییان و اقشار مردم به دنبال به قتل رسیدن حجت الاسلام آقا شیخ محمدعلی آل اسحق
- ۳۵۳ اعلامیه‌ی فرمانده کماندانی بریگاد مراغه به مناسبت کشته شدن سرهنگ قاضی
- ۳۵۵

- ۳۵۶ اعلامیه‌ی کمیته‌ی ولایتی مراغه به مناسبت قتل سرهنگ قاضی
- ۳۵۶ تلگراف کارمندان کمیته‌ی ولایتی مراغه به مناسبت وقایع زنجان
- ۳۵۷ میتینگ بزرگ مردم مراغه در ارتباط با ارتش ملی و تقسیم اراضی خالصه
- ۳۵۷ مراسم ترک ارتش سرخ (قیزیل اردوسی) در مراغه
- ۳۵۸ وقایع و حوادث مهم طبیعی، اجتماعی در دوران تسلط فرقه در مراغه
- ۳۵۸ - اعداء - ردی به نام میکائیل حمال
- ۳۵۹ فعالیت‌های فرهنگی و هنری فرقه در مراغه
- ۳۵۹ سفر گروه هنرمندان آذربایجان به سرپرستی صمد صباحی میاب به مراغه
- ۳۶۰ احداث سالن تئاتر
- ۳۶۰ انتشار روزنامه‌های دیواری «سنگ» - «انام» - «گونش» و «حریت»
- ۳۶۰ فروش سهام به منظور تأسیس چاپخانه (مذبحه) با نام شرکت سهامی چاپخانه‌ی مراغه
- ۳۶۱ برگزاری مراسم ورزشی و فرهنگی از سوی فارغ التحصیلان دبیرستان خواجه نصیر
- ۳۶۱ احداث مدرسه توسط ژنرال کبیری در روستای نوشه‌هر
- ۳۶۱ تشکیل نمایشگاه دائمی فرهنگی شوروی
- ۳۶۱ انتشار دو روزنامه در مراغه
- ۳۶۱ احداث پرورشگاه (یتیم‌خانه) برای بچه‌های بی سرپرست در مراغه
- ۳۶۲ عملیاتی شدن احداث سالن تئاتر مراغه
- ۳۶۲ احداث مدرسه در خراجو توسط آقای مایور صمصام امیر مقدم
- ۳۶۲ آغاز جدی مبارزه با بیسوادی در مراغه و حومه
- ۳۶۲ تشکیل جلسه‌ی تربیتی و آموزشی جوانان در مراغه
- ۳۶۳ تشکیل گروه موسیقی در مراغه
- ۳۶۳ اجرای موسیقی توسط گروه موسیقی مراغه

تحويلات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان / ۱۹

- ۳۶۳ گزارش روند ساخت تئاتر مراغه
- ۳۶۳ تقسیم اراضی در مراغه
- ۳۶۷ گزارش تقسیم اراضی در بین کشاورزان
- ۳۶۸ تحلیلی بر وضعیت بخش کشاورزی و ادارات تابعه در دوره ی یکساله تسلط فرقه بر مراغه
- ۳۶۸ مبارزه با آفت لیسه در مراغه
- ۳۶۸ تشکیل کمیسیون کشاورزی
- ۳۶۹ سازماندهی تقریب آب رودخانه ی صافی در باغ ها و زمین های مزروعی مراغه
- ۳۷۰ تشکیل جلسه در روسای «دولت»
- ۳۷۰ اقدامات فرقه در امور بهداشت و درمانی
- ۳۷۱ تشکیل اتاق تجارت در مراغه
- ۳۷۱ رحلت حضرت آیت الله العظمی حاج سیدان حسن اصفهانی و بازتاب آن در مراغه
- ۳۷۴ خاطرات مرحوم سید اسماعیل پیمان در ارتباط با رحلت حضرت آیت الله العظمی اصفهانی
- ۳۷۵ خاطرات آیت الله ارومیان از روز رحلت حضرت آیت الله العظمی اصفهانی در مراغه
- ۳۷۸ احداث فرودگاه در مراغه و سقز
- ۳۷۸ اوضاع سیاسی مراغه بعد از سقوط فرقه ی دموکرات
- ۳۸۱ تحلیل وضعیت مراغه در شب سقوط فرقه از زبان خبرنگار اعزامی روزنامه «آزاد»
- ۳۸۲ خاطرات صفرخان قهرمانیان در مورد فداییان مراغه در شب سقوط فرقه
- ۳۸۴ دستگیری سیفعلی خان وثوق دیوان در منزل آقا محمدحسن پیر
- ۳۸۵ خلع سلاح مهاجران و فداییان فرقه در مراغه
- ۳۸۶ تشکیل شورای موقت فرمانداری توسط معتمدین شهر و اقدامات آن
- ۳۸۷ تصرف و غارت شهربانی، کمیته ها، زندان و قرارگاه های فرقه

تصرف انبار سیلو (تثبیت) مراغه توسط مرحوم جواد صدیق‌زاده به منظور جلوگیری از غارت

توسط اراذل و اوباش ۳۸۸

غارث منازل سران فرقه و مهاجرها ۳۸۸

- منزل حمال تقی ۳۸۹

- منزل برقی رئیس اداره برق ۳۸۹

- منزل ص. میچ، عباسقلی ۳۸۹

- منزل و نازه‌ی آقای نوروزی ۳۹۰

- منزل ابراهیم کمانچی ۳۹۰

- منزل سیفعلی خان و ش. دیران ۳۹۰

- منزل مشهدی عباد سمر ۳۹۲

- مغازه و منزل نقد علی مهاجر در خیابان ارمنستان و کوچه‌ی باباجعفر ۳۹۲

- منزل داداش تقی‌زاده ۳۹۲

جلوگیری از غارت منزل حاج نقی در محله‌ی پیردشنامی توسط اهالی ۳۹۲

قصد عده‌ای از مردم برای حمله به منازل ارامنه و افداه به مرتجع خانواده فاطمی ۳۹۳

درایت مرحوم حاج میرحسب آقا و شیخ محمد تقوی در جلوگیری از درگیری با ارامنه ۳۹۳

کشته شدگان افراد فرقه توسط مردم قبل از رسیدن نیروهای دولتی ۳۹۴

دستگیر شدگان فعالین فرقه بعد از سقوط فرقه ۳۹۶

- رستم اوغلی حمید ۳۹۶

- محمد علی عبادی چکان (قصاب) ۳۹۶

- محمد محمدنژاد ۳۹۷

- اسماعیل خان سالاری ۳۹۸

- محمد معصومی ۳۹۸

تحولات و رخدادهای سیاسی مراغه از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان / ۲۱

- ۳۹۸ - ابراهیم صلواتی
- ۳۹۹ - خانم حبیبه مدیر
- ۴۰۳ وقایع روزهای ۲۲ و ۲۳ آذر ماه
- ۴۰۴ انتخاب آقای سعدیه به سمت رئیس شورای فرمانداری مراغه
- ۴۰۵ پناهنده شدن داداش تقی زاده به منزل جمشیدخان اسفندیاری در تبریز و دستگیری ژنرال کبیری
- ۴۰۵ بعد از سقوط فرقه
- ۴۰۵ خطرات حاج محبت کلانتری در ارتباط با ژنرال کبیری و فرقه دموکرات
- ۴۰۹ خطرات حاج محمد- سین غلامی از ورود نیروهای روس به مراغه و ...
- ۴۱۰ خطرات حاج موسی آسود از مهاجرت به مراغه از شوروی تا سقوط فرقه
- خطرات حاج یعقوب امینی فرزند حاج امین مراغه در ارتباط با فرقه و نقش حاج امین در تحولات
- ۴۱۲ مراغه
- ۴۱۴ جمع آوری سلاح های فداییان بعد از سقوط فرقه در روستای خوشه مهر
- ۴۱۵ خطرات آقای جهانگیر جنگی فرزند جلال جنگی از فرماندهان روستای فرقه‌ی دموکرات
- ۴۱۷ شرح حال مرحوم رستم اوغلی حمید از افسران فرقه‌ی دموکرات
- ۴۲۰ دستگیری شادروان حاج سید حسین صدر کبیر به اتهام خویشاوندی با ژنرال کبیری
- ۴۲۲ اخبار رادیو تبریز از ژنرال کبیری، سرهنگ جاویدان و داداش تقی زاده بعد از دستگیری
- ۴۲۲ ورود دو ستون از نیروهای ارتش از طرف میاندوآب و میانه به مراغه
- ۴۲۳ ورود تیمسار ضربایی به مراغه از مسیر هشت رود
- ۴۲۴ انتخاب سرهنگ امیرانصاری به عنوان فرمانداری نظامی مراغه
- ۴۲۴ سازماندهی اوضاع مراغه
- ۴۲۴ - اولویت های کاری دولت در شهرها
- ۴۲۵ دستگیری بهرامی تحویلدار ژنرال کبیری و توقیف شصت هزار فشنگ

پیشگفتار

بررسی رویدادها و تحولات تاریخی گذشته سبب درک بیشتر و مؤثرتر نسبت به شرایط و مقتضیات زمانی می‌گردد و به ما امکان ارزیابی، ارزش‌های گذشته را می‌دهد در پی مطالعه و بررسی تاریخ پر افتخار شهرمان، به این واقعیت پی بردم که بسیاری از رویدادهای مهم منطقه از اشغال مراغه توسط نیروهای متجاوز روسی در شهریور ۱۳۲۰ تا پایان حکومت حزب دموکرات آذربایجان در هاله‌ای از ابهام باقی مانده است که نیاز به تحقیق بیشتر دارد.

هدف از تدوین این کتاب این است که گرانبهاترین خاطرات و تجربه‌های مردم بزرگوار منطقه به بوته‌ی آموختن سپرده نشود. هدف دیگر از محدود کردن پژوهش به تحولات سیاسی و تاریخی مراغه در طی ۵ سال از شهریور ۱۳۲۰ تا پایان ۱۳۲۵ سبب گردید که رویدادهای منطقه با وسعت، دقت، بهنگ و دقیق‌تر مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد. در این کتاب سعی بر آن گردید که تحلیل رویدادها از جهت‌گیری‌ها و علایق شخصی به دور بوده و صرفاً بر مبنای واقعیت‌ها بررسی گردد.

در راستای تحقق اهداف فوق، کتاب حاضر تدوین گردید. با سعی تلاش‌ها و دقتی که در نگارش کتاب به عمل آمده است، مطمئن هستم که کتاب خالی از اشکال و خطا نخواهد بود ولی خداوند منان را شاکرم که عنایت فرمود که غشی بر چند جزئی برداشته شود. بی‌شک رهنمودها و راهنمایی‌های سازنده‌ی تمام صاحب نظران، محققین، اساتید محترم و عموم مردم فهیم مراغه، مشوق اینجانب در تدوین کتب جامع‌تر در آینده خواهد بود.

در خاتمه از زحمات محققین بزرگوار جناب آقایان استاد بهرام سورگون، دکتر مسعود غلامیه، دکتر اصغر محمد زاده، دکتر یوسف بیگ‌بابایور و اساتید بزرگوار آقایان حسن کاظمی و بهزاد احدی و فیروز اسمعیلی و مهندس مصطفی پرموز که در جمع‌آوری

اسناد و اطلاعات و سرکار خانمها لیلی عباسی فام در تایپ و پریسا داداش پور در ویراستاری، همواره یار و یاور اینجانب بوده و متحمل زحمات بسیار شده‌اند کمال تشکر را دارم. از همسر و فرزندان عزیزم که همواره زحمات مرا با کمال صبوری تحمل کرده تا امکان تهیه‌ی این کتاب، میسر گردد. سپاسگزارم.

منصور پورمؤذن

اسفند ماه - ۱۳۹۷

www.ketab.ir